

Stanovisko odborníků v oboru dětská a dorostová psychiatrie k provádění ochranných psychiatrických léčeb u dětí a adolescentů

Ochranné léčení a ochranná výchova u dětí do 14 let věku včetně, které se dopustily závažného činu jinak trestného

V tomto věku není dítě trestně odpovědné, a proto nemůže být umístěno do vězení pro mladistvé.

Řešení situace spočívá zejména ve dvou možných postupech:

1. Specializované zabezpečené zařízení pro děti do 14 let věku vč. v rámci velké psychiatrické nemocnice

Dítě s násilnou či sexuální delikvencí může být umístěno do specializovaného zabezpečeného pavilonu psychiatrické nemocnice, a to v případech, kdy vedle potřeby ochranné výchovy splňuje také kritéria pro uložení ochranné léčby, zejména pokud byl čin spáchán v nepřítomnosti v důsledku závažné duševní poruchy.

2. Umístění do výchovného ústavu (např. Boletice)

V případech, kdy dítě vyžaduje především ochrannou výchovu (např. v souvislosti s disharmonickým vývojem osobnosti či poruchami chování), je možným řešením umístění do výchovného ústavu. Pokud je současně indikována psychiatrická péče, může zde probíhat paralelně běžná psychiatrická léčba, případně ochranná léčba v ambulantní formě nebo formou opakovaných hospitalizací.

Ochranné léčení a ochranná výchova u mladistvých (15–18 let), kteří se dopustili závažného trestného činu

Mladistvý je již trestně odpovědný. V závislosti na povaze a závažnosti činu může být umístěn do vězení pro mladistvé, pokud soud uloží nepodmíněný trest odnětí svobody, nikoli však do detenčního ústavu (ten je určen až pro osoby starší 18 let).

Pokud byl trestní čin spáchán jedincem, který má psychiatrickou poruchu, je potřeba nastavit následné intervence dle jeho míry přičetnosti.

1. Výchovný ústav (např. Boletice)

Při méně závažné násilné trestné činnosti je možné uložení ochranné výchovy ve výchovném ústavu, kde současně probíhá běžná psychiatrická léčba, je-li indikována. Ochranná léčba může být realizována ambulantní formou nebo ve spolupráci s psychiatrickým zařízením.

2. Specializované zabezpečené zařízení pro adolescenty nad 15 let věku v rámci velké psychiatrické nemocnice

V případě nepřítomnosti je indikováno umístění do zabezpečeného forenzního psychiatrického oddělení pro adolescenty za účelem výkonu ústavní ochranné léčby, ideálně v rámci velké psychiatrické nemocnice.

Závěr:

Z hlediska odborných kompetencí, ochrany společnosti i ochrany samotného jedince, který se dopustil závažného a nebezpečného deliktu, je nezbytné, aby bylo na základě znaleckého posouzení a s přihlédnutím k věku dítěte či adolescenta rozhodnuto, zda je indikována ochranná výchova, ochranná léčba, jejich kombinace, nebo zda je nutné uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.

V případech splňujících kritéria pro uložení ochranné léčby doporučujeme realizaci zabezpečeného specializovaného zařízení, které bude organizačně a provozně členěno na jednotku určenou pro dětské pacienty a jednotku pro adolescenty, s ohledem na jejich vývojová specifika a rozdílné terapeutické potřeby.

Takové zařízení by mělo splňovat vysoké personální i technické standardy odpovídající moderním trendům v dětské a forenzní psychiatrii. Zároveň je žádoucí, aby bylo situováno v rámci velké psychiatrické nemocnice zaměřené na péči o děti i dospělé, která disponuje dostatečným spektrem kvalifikovaných odborníků a umožňuje kontinuitu péče při přechodu pacienta do vyšších věkových kategorií.

V Praze dne 30.3.2026

prim. MUDr. Tomáš Havelka
Předseda Asociace dětské a
dorostové psychiatrie, z.s.

MUDr. Petra Uhlíková
Předsedkyně Sekce DDP
Psychiatrické společnosti ČLS JEP